

Nauji posukiai tarptautinėje politikoje

Kremliaus politikos lanstumo priesastys

Kaip visos tarptautinės konferencijos, kur susirinkdavo didžiųjų valstybių atstovai kartu su Sovietų Sąjungos delegacijomis, baigdavosi melancholiškai, taip ir iš paskutinės, vykusių birželio mėn. antrojo pusės, ligi liepos pradžios, Maskvoje, atominių ginklų bandymų sprogdinimo ore uždraudimo klausimu, nieko gero nebuvo laukiama. Buvo didelė staigmena kai žinių gentūros iš Maskvos pranešė kad prieit prie susitarimo ir buvo nusatyta darna konferencijos dalyviams. Amerikai Anglijai ir Sovietų Sąjungai sutartį pasirašyti kurią pasirašė minėtų valstybių užsienio reikalų ministrai.

Šią sutartį remia ir ją pasirašė dar visa eilė kitų valstybių, tarp jų ir Vakarų Vokietija po to, kai sutarties autoritai patvirtino, kad sutartis neliečia Vokietijos sienų su jos kaimynais.

Žinoma komunistinė Kinija nepasirašė dėl žinomų santykių su Maskva.

Prancūzija ne tik neprisidėjo prie sutarties, atrodo dėl užgautos ambicijos, kadangi nebuvo pakviesta konferencijon, bet šiemis dienomis vykdo atominius sprogdinimus Sacharos dykumose.

Sovietų Sąjungos užsienio politika paskutiniu metu pasidarė lankstesnė su Vakarais. Vakarams, ypač Vokietijai, nustojo grąsinusi Berlyną pa versti laisvu miestu ir su komunistine Vokietija pasirašyti taikos sutartį.

Kas verčia Kremlių užsienio politiką keisti?

Eilinis tarptautinės politikos įvykių stebėtojas nesunkiai pastebės, kad tai yra pirmoji eilė Sovietų Sąjungos komunistinės Kinijos dabartinių santykių pasekmė. Kas kart vis didesnę griovį skiriančių Maskvą nuo Pekino kasa nevien ideologiniai bei taktiniai klausimai, kaip geriau ir greičiau sukommunistinti pasaulį, karu ar koegzistencija. Kiniečiai po ideologine skraiste slepia, o jau kartais ir viešai parodo daug jiems jautresnes problemas. O pati jautrioji problema yra ruošimasis vieną dieną paprašyti Sovietų Sąjungos sugrąžinti tas žemes, kurias rusų carai, maždaug prieš šimtą metų, nuo Kinijos atplėšė. Dviem frontais Kremlius negali kariauti. Su vienu

reikia ieškoti taikaus sugyvenimo

Su kiniečiais susitaikinti, išpildyti jų reikalavimus, pirmoji eilė Kruščiova išmesti iš valdžios o toliau teritorinius reikalavimus patenkinti, atsietų labai braugiai.

Kiniečiai, geltonoji rasė, yra pavojinga ne vien Rusijai, bet ir Vakarų Europai. Eoropa mato, kad prieš geltonos os rasės antplūdį pirmose pozicijose stovi Sovietų Sąjunga. Bendras priešas visuo met veda prie kompromisų.

Vakarų politikai dabar susidariusią tarptautinę politinę padėtį stengiasi kuo daugiau išnaudoti. Užkulisuose vyksta pasitarimai daugeliu Europai svarbių klausimų. JAV prezidentas Kennedy siūlė Rusijai laisvu demokratiniu balsavimu išspręsti Vokietijos suvienijimo klausimą. Vakarai irgi sušvelnino savo politiką Rusijos atžvilgiu. Ryskiu pavyzdžiu yra, kad šiais metais minint «gėdos» mūro Berlyne antrąsias metines, ne leido prie mūro vakarų Berlyno administracija daryti demonstracijų nukreiptų prieš sovietus. Kitas pavyzdys, tai Indijos reikimas ginklais tiek vienų tiek antrų, prieš galimą kiniečių užpuolimą. Taip pat vertas dėmesio įvykis Maskvos ir Jugoslavijos suartėjimas. Žodžiu, tarptautinėje politikoje pradeda nauji vėjai pūsti, kurie verčia pergrupuoti lig šiol užimtas pozicijas.

Keno naudai permainos vyksta: laisvojo pasaulio, ar komunistinio. Jau pats faktas komunistinio susiskaldymo yra žiaurus smūgis komunistiniam frontui. Be to, pati tarptautinės politikos evoliucija komunistinio yra nepalanki. Bet ir pigioms iluzijoms nereikia pasiduoti. Dar nežinia kiek laiko gali trukti ligi pakils geležinė uždanga ir iš raudonojo imperializmo nasrų pavergtieji išsilaisvins. Pavergtųjų tautų atstovams gyventiems laisvame pasaulyje reikia budėti, kad nepasikartotų Yaltos, ar Potsdamo sutarčių istorija, ir kad Europos širdy nebūtų vergija įamžinta.

Pavergtųjų Seimo Delegacija Valstybės Departamente

Liepos 18 d. Valstybės Sekretorius R. Dawis priėmė pavergtųjų Seimo delegaciją: pirmininką G. Dimitovą (Bulgarija), S. Korbonskį (Lenkija), F. Nagy (Vengrija), V. Sidzikauską (Lietuva) ir Seimo general sekretorių B. Costę (Rumunija). Pasikalbėjime buvo paašškintas galimas Maskvos

pasitarimų ir susitarimų poveikis sovietų pavergtųjų kraštų padėčiai ir JAV politikai jų atžvilgiu, taip pat buvo aiškintasi galimybė į ateinančio Jungtinių Tautų Pilnaities Susirinkimo dienotvarkę įtraukti sovietinio kolonizmo klausimas.

Pagal Pekino teigimą, Sovietai sudaro sąjungą prieš Kiniją

Įvykių su Pekino pareikštu nepatenkinimu apie sovietų susitarimą su Vakarais dėl branduolinių bandymų sustabdymo tarp Maskvos ir Pekino įsisiubavo nauja polemika. Rugsjūčio 3 d. kinų partijos laikraštis apkaltino sovietus, kad jie su Vakarais sudarę sąjungą prieš Kiniją. Maskva atsakė įnirtusiam Pekinui, kad nėra jokios sąjungos ir kad esanti didžiausia nesąmonė tvirtinti, kad sovietai kapituljavę prieš amerikiečių imperializmą. Sovietai prikišo Pekinui logikos stoką. Pagal kinų galvoseną, visas pasaulis daras klaidas ir teisi esanti tik kinų liaudies respublika. Tad Maskva kinams dabar tei

gia: jūs dezorientuojate tikrovę tautų tarpe, jūs su panieka elgėtės su taikos kovotojais ir jų pasiekimais, jūs platinatė netikrumo nuotaikas. Sovietai savo pareiškime kinams prikišo, kad šie pasiryžę laikytis atominės politikos. Jei jie, t.y. kinai, atsisakę pasirašyti sutartį dėl branduolinių bandymų sustabdymo, tai jie atsidūrę draugystėje su tais imperialistais kurie reikią nepasitenkinimą Maskvoje sudaryta ir pasirašyta sutartimi. Kalbinimai Pekinui, kad šis atvirai veikia prieš komunistinį pasaulio judėjimą, ryškiai liudyja, kaip toli jau pasiekė komunistų bloke gilėjās lūžis.

IS VISUR

— Ekvadoro valstybės vidaus reikalų ministeris oficialiai pasiūlė komunistams važiuoti į užsienius ir aplankyti Sovietų Rusiją, Kiniją ir Kubą susipažinimui su gyvenimu už «geležinės uždangos».

— Į Napolio uostą, Italijoje, atplaukė didžiausias pasaulio atominis amerikiečių karo laivas «Entreprise», turintis 86 000 tonų talpos su 4.600 jūrininkų įgula.

— Laikraščiai rašo, kad Kubos karo ministerio Raul Castro žmona Sveicarijos bankuose deponavo 400 milijonų dolerių.

— Amerikos žemės ūkio sekretorius lankėsi Lenkijoje, kur turėjo pasitarimus su valdžios atstovais dėl ūkinės pagalbos Lenkijai Lenkijos žemės ūkis smarkiai nukentėjęs dėl didelių sausrų.

— Prancūzų rašytoja Suzanė Labrin Rio de Janeiro miesto teatre skaitė visą eilę pasakaitų apie komunistų infiltraciją ir jų veiklos taktiką vi-

same pasauly, nurodydama priemones kovai su komunistu.

— Pagal oficialius duomenis Brazilijoje gyvenamųjų namų trūkumas siekia 10 milijonų.

— Londrinos mieste valdžia numato statyti milžinišką kavos sandelį, kuriame galima bus sutalpinti pusantro milijono maišų kavos.

— Australijos mokslininkai išrado miltelius alui gaminti. Vandenyje ištirpdyti tie milteliai duoda labai skanų alų, kuris nieko nesiskiria nuo natūraliu būdu gaminamo alaus.

— Naujausios statistikos žinios skelbia kad Šiaurės Amerikoje šiuo metu yra arti 190.000.000 gyventojų.

— Atsargos maršalas Juares Tavora Brazilijos parlamente pareiškė, kad jis remia «Demokratinę Akeiją», kuri yra opozicijoje prieš federalinę valdžią.

— Nauju Brazilijos užsienio reikalų ministru prez. J. Goulart, kaip spauda praneša yra kviečiamas Santiago Dantas, buvęs finansų ministeris. Radio pranešimu atsisakė tatydina darbo ministeris Laukiama daugiau permaitų vyriausybėje

— Rugsjūčio pabaigoje iš Bostono, kur dirbo Harvardo (Cambridge) universitete, į Los Angeles universitetą kaip «visiting professor» vienerių metų darbui vyks dr. M. Gimbutienė. Los Angeles univ. slavų departamente ji dėstys slavų civilizacijos istoriją, lietuvių kalbą ir kt.

— Liepos mėn. į JAV atvyko Prancūzijoje ėjęs mokslus Perkūnas Liutkus. 1962 ir 1963 m. Liutkus yra gavęs Paryžiaus politinių mokslų instituto ir universiteto teisių fakulteto diplomus ir uošia doktoratą. 1963 m. komercijos institute Paryžiuje dėstė valstybinę ir administracinę teisę. Be to, P. Liutkus yra žurnalo «Etudes Juridiques et Economiques» redakcijos narys. Į JAV atvyko su Prancūzijos — USA kultūrinių mainų ekskursija.

MOKSLO PRIEDANGOJE — KOMUNISTINĖ AGITACIJA.

Liepos mėn. pabaigoje Šiaurinių «Aušros» istorijos — etnografinės muziejaus dailės skyriuje atidaryta paroda su 100 eksponatų daugiau lankytojų pasirodo savaitgaliais. Kokie dailės darbai parodyti šiauriečiams liudyja štai kokie kūriniai: dail. Palaimos komunisto veikėjo Poželos portretas ir šiauriečio dailininko Burneikos «Komjaunulė».

NAUJA JAUNIMO GRUPĖ IŠGABENTA Į SOVIETIJOS STATYBAS.

Liepos 31 d. iš Vilniaus geležinkelio stoties į Sovietijos statybas išgabenti 29 jaunuoliai. Kaip paprastai, stotyje buvo surengtos iškilmės, kur kalbėjo Komjaunimo organizacijos atstovai. Tuo būdu gerie specialistai, reikalingi Lietuvos darbams, tariamai savanoriškai gabenami į kitas tolimas sritis. Tai viena lietuviškojo jaunimo rusinimo priemonių.

25 Metai Seselių Pranciškiečių Veiklai São Pauly

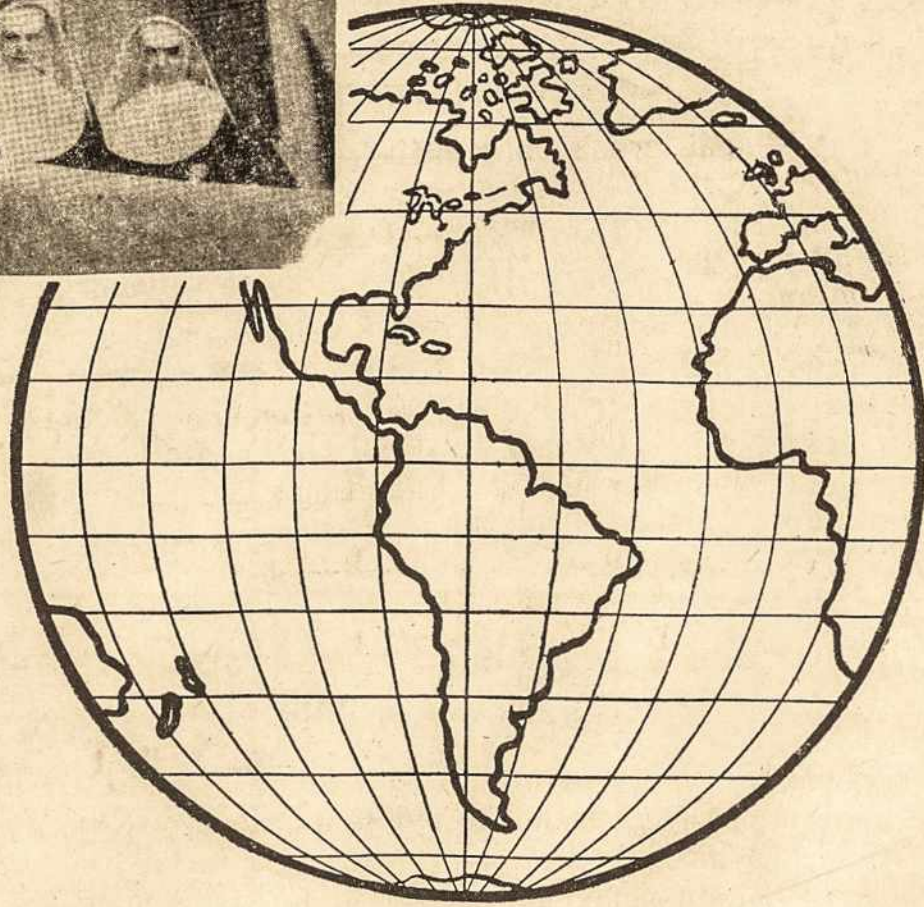

1938 m. rugpiūčio mėn. 13 d. penkios seselės pranciškiečės: S. M. Julia, S. M. Karolina, S. M. Marcelina, S. M. Evangelista ir S. M. Norberta iš didžiojo New Yorko uosto, palydėtos artimųjų, išplaukė Brazilijos linkui.

Tuo metu Brazilija užsienyje, tuo pačiu ir JAV-bėse buvo daugiau iš romantiškos pusės, iš legendų bei pasakų žinoma. Daug kas vaizdavosi Braziliją kaip primityvų, džunglių kraštą, be miestų ir kultūros, indijonų apgyventą, su tankiais, neįžengiamais miškais, pilnais smauglių ir krokodilų, su vandeniagomis ir srauniomis upėmis, kurių krantuose gyvena legendarinės moterys amazonėmis vadinamos. Kartu buvo žinoma, kad tame tolimame krašte yra daug medžiaginio ir dvasinio skurdo. Dar ir šiandien nevienas amerikietis bei europietis apstulbsta patekęs į Brazilijos dinamiškus, milijoninius miestus išmargintus lengvo, pietietiško stiliaus dangoraižiais, dinamiška industrija.

Seselės São Paulo uostan atplaukė ir į São Paulo atvyko rugpiūčio mėn 27 d., tai yra prieš 25 metus, kurie

Pirmosios seselės pionierės atvykusios Brazilijon: S. M. Julia, S. M. Karolina, S. M. Marcelina, S. M. Evangelista ir S. M. Norberta.

taip greit, tarsi žaibo blykstelėjimu, praeitin nuskrido.

KAIP IR KADA KILO IDĖJA BRAZILIJON VYKTI?

1936-38 m. seselių pranciškiečių viršininkė buvo Motina Aloyza. Tai buvo neeilinė asmenybė. Buvo plataus akiračio, didelės iniciatyvos ir misijonieriškos dvasios. JAV-bių lietuvių spaudoje dažnai rasdavo žinių apie sunkius Brazilijon nuvykusių lietuvių naujakurstės pirmus žingsnius. Ji gerai išivaizdavo, kad ten seselių darbas būtų reikalingas ir naudingas. Ji idėja visą laiką buvo gyva. Laukė tik progos ją įgyvendinti. Bet tas įgyvendi-

nimas nebuvo lengvas. Vienuolynas neturėjo pakankamai seselių mokykloms pačioje Amerikoje. Be to, reikėjo ir pinigų. Gerai žinojo, kad reikės apmokėti ne vien seselių kelionę, bet ir pragyvenimui bent kuriam laikui pinigų siuntinėti. Be to reikėjo užmegsti ryšius atsakominguais lietuvių kolonijoje žmonėmis ir gauti vietos arkivyskupo sutikimą seselių įsikūrimui.

Bet Motina M. Aloyza nenuleido rankų. Apie galimybes ir gyvenimo sąlygas sužinojo parašė laišką, 1936 m. pabaigoj ar 1937 m. pradžioj, São Paulo lietuvių kapelio ui-

kun. P. Ragažinskiui, kuris iš principo sutiko su seselių atvykimu, bet skersai kelio planams iškilo pragyvenimo, išsilaukimo klausimas. Lietuvis tuo metu dar buvo neturtingi naujakuriai. Nebuvo nė namo kur apsistoti, nei mokyklai organizuoti patalpų. Kita, padrašinanti laiška seseles kviešti, parašė kun. P. Ragažinsko artimas prietelius kun. Alb. Drazdys, tuo metu vedęs misijas Amerikoje, rinkęs aukas saleziečių Lietuvoje įsikūrimui, dabar gyvenantis Lietuvoje, Alytuje su palaužta ištrėmimo, Siere sveilata

Seselių atvykimo reikala smarkiai pasiūmėjo pirmyn apsilankymas Brazilijoje Prelato Jurgio Paškausko, dabar tinio didžiulios ir lietuviškos Čikagoje Marquette Parko klebono ir Prelato Krušo, jau mirusio, tuo metu buvusio seniausios lietuvių parapijos Čikagoje klebono. Jie du į São Paulo atvyko 1938 m. sausio mėn. pabaigoje. Pietų Amerikon vyko dviem tikslais: atostogų praleisti, pabėgauti nuo įkyrių kartas Amerikos šalčių ir susipažinti su Pietų lietuvių gyvenimu. Vykdami kelionėn užsuko Pittsburgha Pa.

Šia proga Motina M. Aloyza paprašė jų susipažinti São Paulyje su galimybėmis seselių ten vykdyti. Reikalą plačiau aptarė su kun. P. Ragažinskiu ir kun. Arminu, lietuvių kapelionais. Svečiai pasižadėjo grįžę Amerikon, tuoj užsukti Pittsburghan ir seselių atvykimo reikalą paskubinti.

Prel. M. Krušas ir Prel. J. Paškauskas buvo pirmieji šiaurės Amerikos lietuviai apėję Pietų Ameriką ir su jomis gyvenančiais lietuvišiais užmezgę ryšius. Pavyzdžiui São Paulyje jie dalyvavo Liet. Kat. Bendruomenės šventėje, Vasario 16 tos minėjime. Į

artimą kontaktą suėjo su Urugvajaus ir Argentinos lietuvišiais. Jų vizitas pagreitino Tėvų Marijonų atvykimą ir įsikūrimą Buenos Airese ir Montevideo.

Prelatas J. Paškauskas savo kelionės išpūdžius išleido atskira knygele. Taip pat juos perleido per savo puslapius laikurie Šiurės Amerikos lietuvių laikraščiai. Tas suartėjimas buvo naudingas ir reikalingas. Amerikos lietuvių pamatę savo brolių lietuvių sunkumus Pietų Amerikoje, bažnyčių ir mokyklų statybas parėmė. Taip pat padėjo medžiaginiais ten vykdyti ir įsikurti seselių vienuolynams: pranciškiečiams Brazilijoje, kazimierietėms Argentinoje.

— Kurio nors vienuolyno namo skyriaus įsteigimas kitoje vyskupijoje reikalingas vietos vyskupo leidimo išleisti seseris, ir sutikimas priimti vyskupo, kur seselės nori įsikurti.

Motina M. Aloyza leidimą išvykti be sunkumų gavo iš Pittsburgho vyskupo. Reikalas buvo pradžioje su São Paulo arkivyskupu Dom Duarte. Kun. P. Ragažinskus nuykus prašyti seserims atvykti leidimo, suabejoje seselių įsikūrimo galimumu V. Zelinoj. Tuo metu V. Zelina nebuvo šios dienos ila Zelina. Už bažnyčios ne tik nebuvo namų, bet net gtvės nebuvo prarastos. Arkivyskupas kėlė klausimą dėl seselių pragyvenimo. Klausė ar jau yra namas, kur galėtų apsigyventi. Jo nebuvo. Teravosi ar mokyklai patalpos. Ir jų nebuvo. Dar viena priežastis — didelės kelionės išlaidos. Vietos kaibas nemokėjimas. Patarė nuo seselių kvietimo susilaikyti. O su Dom Duarte į ginčus eiti, neapsimokėjo, nes tai būtų užkirtimas kelio kada nors iš naujo reikalą iškelti.

(Bus daugiau)

Dr. V. Daugirdaitė Sruogienė

1863 M. Sukilimas

Tas kraujas ir tos ašaros — tai lietuvių garbė, ir jis jos niekad neišsižadės.

Elžikonis, Varpas, 1905 m.

(tąsa)

Pasirodė šaulių kolonos, apie 300 žmonių ir apie 100 vyrų su dalgiais. Nesimatė jokių vežimų, jokių daiktų — tik keletas dėžių su šaudmenimis nešamų ant karčių. Visi išsiskirstė pievoje, užkūrė ugnį, dėjo katiliukus valgiui virti, matyti, ruošėsi poilsiui, bet taip tyliai, lyg nebylių stovykloje. Tai mane labai stebino, nes kituose daliniuose būvau praręs prie triukšmo. Pagaliau aikštėje pasirodė vadas — kunigas Mackevičius: atraityta sutona, kardai prie šono ir revolveriu už diržo. Prie jo keli jauni karininkai, matyti, jo štabas. Visi ėjo pėsti, nebuvo nei vieno arklio, jokių maisto atsargų, tik tiek, kiek kiekvienas turėjo savo maistą.

Palydovas atvedė mane prie vado ir pristatė, papasakojęs visus mano patyrimus. Kol jis kalbėjo, galėjau įsižiūrėti į kunigo Mackevičiaus veidą. Bruožai ryškūs, veidas nudegęs, liūdnas, ilga, tamsi barzda, tankūs antakiai, visa po vyza energinga ir kelianti pagarbą... Trumpai apklausinėjęs liepė mane nuvesti į šeštą skyrių ir pridėjo:

— Po Manulio, amžiną jam atilsį, liko šautuvas, tegu jį ten priima prie bendro valgio.

Mano dešimtinę sudarė keturi valstiečiai nuo Igotavo, trys miestiečiai iš Panevėžio, vienas turtingo dvarininko sūnus nuo Šiaulių, mokytojas iš Kauno ir aš.

Sužinojau, kad puolimai daromi naktimis, o dienos metu

ilsimasi. Pereitą naktį suvaikščiota geras galas todėl dabar ruošiasi visai dienai ilsėtis aikštėje.

Jau auklė buvo patekėjusi, kai pasigirdo švilpukas, o po jo įsakymas melstis.

Visi atsiklaupė nusiėmė kepurės, kunigas Mackevičius užtraukė priesmę. Aplink buvo girios — mūsų tvirtovė.

Taip Mackevičius ilgai dar baugino rusus, kurie prieš 300 jo žmonių buvo pastatę 10.000 vyrų kariuomenę. Vietos žmonė sukilėlius rėmė, nors maskoliai žiauriau persekiojo išvargusius ir išbadėjusius kovotojus. Per lėtis savaites nebuvo šilto maisto, tūko šaudmenų, nuolatinis slapstymasis, bėgimas iš vietos į vietą vargino ir kankino. Sužeistieji likdavo vietoje mirti, nes jų negalima buvo palikti kaimuose — maskolių šnipai bematant juos susekdavo, o tada kentėdavo visa apylinkė. Kai atėjo rudens šalčiai ir darganos su kilėlių buklė pasidarė baisi.

Rusai vis dažniau juos užklupdavo, teko kautis ir vėl slapstytis. 80 vyrų Mackevičiaus būrys, gavęs arklių dar kartą netikėtai rusus užpuolė išsklaidė ir pakelta nuo taika vėl žygiavo. Bet maskoliai juos pasivijo ir sudavė galutinį smūgį. Daug krito, daug išbėgiojo, o Mackevičius su dviem jaunuoliais ėjo link Nemuno tikėdamas pasiekti Lenkiją, kur jo niekas nepažinojo. Tai buvo lapkričio mėnesį, nesovii Vilkijos. Nemunas buvo čia pat. Sute mus tartasi. Bet vien srovė tūsi kolonistas bėglius susekė ir pranešė maskoliams Mackevičius sužeistą s kojoni, ne galėjo paskubėti ir buvo sumintas. Nuvaryta Panevėžio Mackevičių rusai rodė vietiems reikšdami džiaugsmą, kad turi rankose garsųjį ukilėlių vadą, bet valstiečiai ėjo māsėmis į bažnyčią už jį melsti. Muravjovas liepė jį pėsčią varyti į Kauną, jis ėjo priristas prie karties, kiekvienas žingsnis kėlė aštrų skausmą. Rusai jam žadėjo

visokias malones, kad tik išduotų sukilimo vadovybę narius. Bet Mackevičius tylėjo. Jis buvo pasmerktas pakarti. Į mirties vietą 1863 m. per Kalėdas jis buvo vežamas vežimu — tyčia rodomas sušauktoms minioms. Užvestas į lentų paaugštinimą ir dar kartą paklaustas, ar pagaliau prabilis, atsakė:

— Aš atlikau savo, dabar jūs darykite, kas jums priklauso.

Apie Marijampolę veikė Povilas Suzinas, buvęs rusų armijos karininkas. Jis narsiai kovėsi su maskoliais ties Balbieriškiais, zuvo ties Stakliškiais. Jo laidotuvės virto tūra manifestacija: kūną nuo katafalko iki bažnyčios slenksčio nešė sukilėliai, o toliau iki pat kapinių — žydai.

Ilgai, dar iki 1864 m. gegužės mėn., slapstydamsis miškuose, iš pasalų rusus puldinėjo valstietis Adomas Bitė. Su 70 vyrų jis drąsiai pagrobavo kariškus transportus. Ties Mažuoliu kaimu (Pašū-

Būsimieji Menininkai Ruosiami Lietuvoje, Sovietijoje

Teatro menininkai visai tinkamai paruošiami tik marksizmo srity — Apie lietuvius, studijuojančius Maskvoje ir Leningrade

(Elta) Iš atvykusių į Vakarų, Lietuvoje gyvenusių prieš kelis mėnesius, ELTA gavo duomenų apie įvairių sričių menininkų ruošimą Lietuvoje, apie tai, kokios sąlygos patekti į konservatorijas ir panašias aukštąsias mokyklas Lietuvoje bei Sovietų Sąjungos miestuose. Patirta ir apie tai, ar esama spaudimo ir ar lietuviškasis jaunimas savo noru veržiasi studijuoti į meninius Sovietijos centrus.

Kaip paruošiami būsimieji aktorai? Vietoje anksčiau buvusių dramų studijų prie teatrų, dabar veikia aktorinis fakultetas prie Vilniaus valst konservatorijos. Konkursiniai įstojančiams egzaminai būna sunkūs, o vietų skaičius siekia 20-25. Dar metams nepraslinkus, apie 50% studijuojančių dėl įvairių priežasčių atkrenta Teatro specialistų nuomone, konservatorija nepajėgia suteikti tinkamą aktorinį paruošimą, nes studentai ruošiami atitrauktai nuo teatro, neturi profesinės praktikos, bet būna išėję pilną marksizmo kursą.

O kaip su priėmimu į muzikos ir pan. mokyklas? Priėmimas vyksta konkurso keliu. Norinčių studijuoti skaičius paprastai būna didelis, į laisvas vietas patenka bent 20-25%. Didelį vaidmenį stojant reikia vad. nukreipimai (komjaunimo ar partinių organizacijų rekomendacijos). Kinematografijos darbuotojai Lietuvoje neruošiami — čia jau reikia vykti į Maskvą ar Leningrado miestus.

Kokios sąlygos patekti į tų miestų aukštąsias mokyklas? Iš Lietuvos atvykę toliau ELTA pasakojo, kiekvienais metais sąjunginėms respublikoms nustatomas laisvų vietų skaičius mokyklose (valstacionaliniai kadrai) vienam fakultetui tas skaičius siekia 2-3 vietas. Paprastai patenka turį praktinio darbo stažą

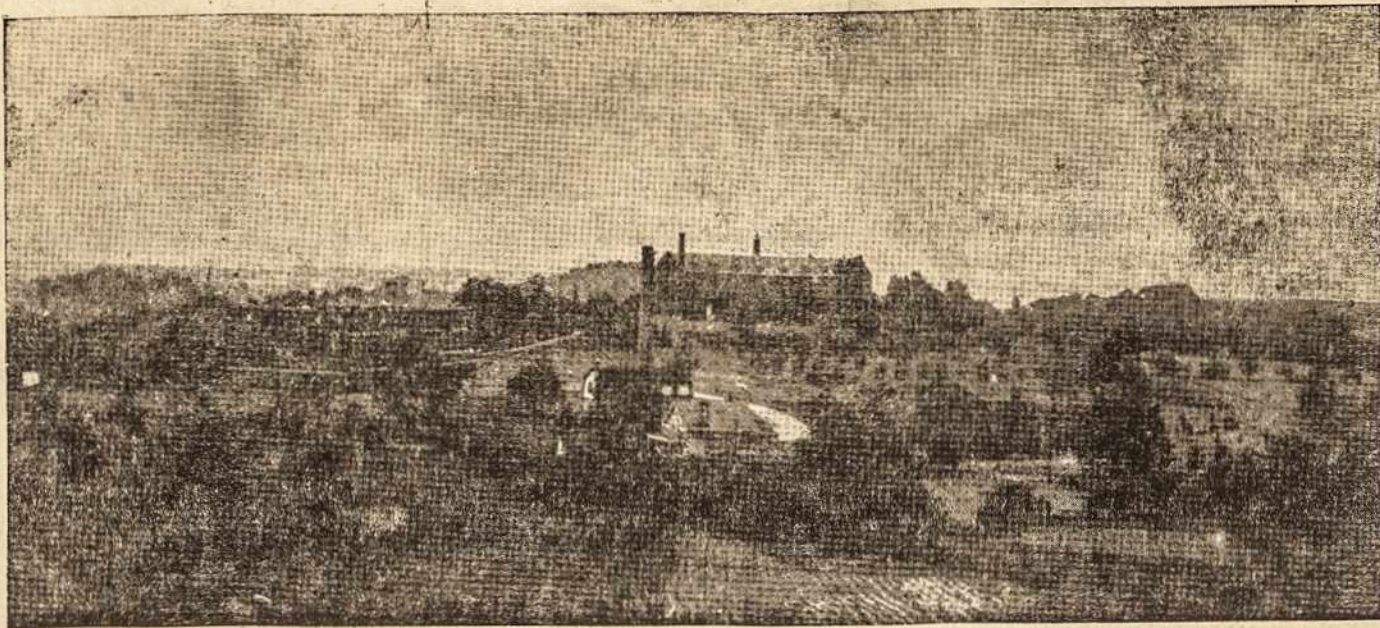
(meno darbuotojai) ir su pavergtos Lietuvos Kultūros ministerijos nukreipimu. Aukštoji mokykla Maskvoje ar Leningrade dar priima ir bendra tvarka konkurso keliu, tačiau tuo būdu patekti yra sunku.

Ar esama spaudimo studijuoti sovietiniuose centruose? Pagal neseniai iš Lietuvos atvykusių teigimus, tokio spaudimo nėra. Būdinga, kad Sovietijoje norint patekti į aukštąsias mokyklas (gi priimant tik mažą dalį) vis dažniau girdima apie kvšininkavimo atvejus jų pasitaiko ir Lietuvoje.

Kai kurios specialybės Lietuvoje neruošiamos, pvz., kino režisieriai, operatoriai ar televizijos darbuotojai, tad norintieji įgyti šią specialybę, priversti laisvanoriškai vykti studijoms į Maskvą ar Leningradą. Čia turi intereso ir Kultūros ministerija ir iš jos, kai kuriais atvejais, gaunami pasiūlymai vykti studijoms.

O koks galėtų būti lietuvių Sovietijoje studijuojančių skaičius? Bendrą Sovietijoje besimokančių lietuvių skaičių nustatyti nėra lengva (Ko vo 8 d. per Vilniaus radiją viena iš lietuvių Maskvoje minėjo, kad šį pavasarį Maskvoje mokėsi apie 120 lietuvių, jų tarpe pusė merginų — E.) Atrodo, daugiausia studijuoja įvairias meno šakas. Daug mokosi kinematografijos institute Maskvoje — čia kiekvienais metais į įvairius fakultetus įstoja iki 10 naujų studentų. Choreografiją lietuviai dažniausiai studijuoja Leningrade, bet tik tuo atveju, kai sudaroma 10-15 asmenų grupė. Ne taip seniai viena okių grupių, baigusis Leningrade studijas, buvo įjungta į Vilniaus operos-balero teatrą.

Šiais metais tai bus bene 8-ji tradicinė jaunimo šventė, ruošiamą moksleivių ateitini

Šiame graziame, medžiuose paskendusiame sode, Dievo Apvaizdos kalne, Pittsburgho, Pa, priemiestyje yra Seselių Pranciškiečių vienuolyno centras. Nuo šio kalno matyti žavingi reginiai į tolimas Pittsburgho apylinkes, o nakties metu tolimoje matyti besiveržią iš plieno fabrikų kaminų ugnies liežuviai. Pittsburgh yra didžiausias JAV plieno išdirbimo centras.

Halina Didžiulytė Mošinskienė.

Keleiviui

Keleivi, tolimes kelionės,
Ko ieškai tu?
Kodėl akyse abėjonės
Tamsių naktų?

Kodėl taip liūdni tavo vyzdžiai
Sutemoj?
Kodėl užlūžta aro skridis
Šioj audroj? —

Keleivi, tolimes kelionės
Ar matai?
Štai švyti kelias į erdves
Augštai! —

Ne tau būdėi drauge,
Ne, ne tau! —
Keliai la svi,
Išskleisk sparnus plačiau!

Lietuviškas Jaunimas

São Paulo lietuviškąją koloniją išjudino vėl Jaunimo šventė, kurios iniciatoriumi yra kun. Juozas Šeškevičius. Jis įsitikino, kad tai yra vienintelė proga jaunimui kuo skaitlingiau susibūrus pabendrauti savo tarpe ir parodyti viešai savo tautinį susipratimą.

Šiais metais tai bus bene 8-ji tradicinė jaunimo šventė, ruošiamą moksleivių ateitini

ku ir pritraukusi naujai priaugantį lietuviškąjį prieauglį.

Jaunimo šventė pradėta išvakarėse rugpiūčio m. 3 d. šv. mišiomis, kurias atnašavo kun. J. Šeškevičius. Po pamaldų buvo Jaunimo Namuose apgavė ir kun. Juozo pagerbimas jo kunigystės 10 metų jubiliejaus proga.

Sekmadienį 3 v. p. p. Artur Azevedo teatre įvyko šventės

vės vls.) paklojo 20 maskolių, pats nenustojęs nė vieno su kilėlio. Jo sugebėjimas organizuoti visus stebino išakymus skelbdavo ir susirašinėdavo lietuviškai. Kai būklė pasidarė jau visai beviltiška, jis pasitraukė į užsienį. Gyveno Paryžiuje sunkiai ir vargingai. Uždarbavo degiodamas gatvės lempas. Jo visa šeima buvo ištremta į Sibirą.

Taip pat didelio garso buvo įsigijęs valstietis vadas Lukošius, kuris su 100 vyrų ilgai laikėsi vien iš karo grobio giriose. Kartą išplėšęs iš maskolių 100 kailinių aprupino jais visai žiemai savuosius.

Raseinių aps. garsėjo Puidokas ir Gugis, Panevėžio — Dekvyis, kitur — Sagaitis, Špokas ir kiti valstiečiai. Dėja apie jų veiklą smulkesnių

žinių neliko.

Žemaičiuose atkakliai su rusais kovojo Paulinas Bagdonavičius (slapyvardis Nečujas) sumušdamas priešą ties Tirkšliais. Varniais. Sirvučiais bet rudenį pats gavo smūgį Tirkšlių miškuose ir netrukus pateko į maskolių rankas sužeistas. Nepaisant pačių rusų karininkų prašymo pasigailėti — Muravjovas įsakė sušaudyti (1863 m. gruodžio mėn. 26 d.). Jo ir kitų sukilėlių mirties vietoje už Šiaulių prie Kuršėnų kelio, kalnelyje, nepriklausomybės laikais buvo pastatytas paminklas.

Vienas gabiausių partizanų buvo Valerijonas Vrublevskis bajoraitis iš Gudijos, baigęs Peterburgo miškų institutą ir karštai veikęs Kalinausko «raidonųjų» partijoje. Ilgai išsi-

laikęs Augustavo miškuose, jis prasmuko su savo būriu į Lenkiją. Ten buvo Kubanės kazokų užpultas, ir, žaibiškai sunkiai sužeistas į galvą ir į petį, krito nuo arklio. Jo gyvybę išgelbėjo kaimietis, įtraukęs jį į daržinę ir paslėpęs.

Nepaprastai didelis buvo Lietuvos moterų vaidmuo sukilime. Karštos patriotės ir giliai religingos, jos drąsiai ėjo ryšininkų ir žvalgų pareigas, slapstė dokumentus, slaugė sužeistuosius, nešė maitinimą sukilėliams į miškus ir kalėjimus, parodė tikrą, tyrių ir beatodairinį heroizmą. Pasiukoje ir išradingos, jos mokėdavo mėti tytus ir klaidinti tardytojus, o suimtuosius paguodos žodžiais palėdėdavo į tremtį ar į mirtį.

Jeigu sukilimo veiklos cen-

tra, improvizuotos ligoninės budavo dvaruose, tai ir kaimai sėkmingai globojo, šelpė giriose, kuriose kaip amžinos tvirtovės su savo išvartomis, neįžengiančiais tankinynais, liūnais, pelkėmis ir samanų šakų pyniava ilgai saugojo besislapstančius. Betgi šaltis ir badas daugelį ten pribalgė. Nelaimingieji ėmė sirgti, nemaža jų ten miškuose ir negalėdami išeiti, nes maskolių šnipų gaujos visur sekiojo.

Rusų valdžia, įsitikinusi, kad Vakarų valstybės dėl sukilimo karo nepradės, ėmėsi griežtų represijų. Buvo parinktas budelis — generolas Mykolas Muravjovas — dėl kyšių, vagysčių bei brutalumo pačios vyriausybės niekiamas, bet šiam reikalui, jos manymu, kaip tik tinkamas

meninė programa.

Šį kartą ji susidarė iš dviejų dalių: I ji dalis buvo skirta Dariaus ir Girėno didvyriškam žygiui paminėti. Sceninį montażą paruošė ponias Mg. Vinkšaitienė. Čia pasirodė pats jauniausias lietuvių atžalynas apie 12 porų kurios dailiai pašoko ir padainavo pora šokių. P. Al. Vinkšnaitis, Nijolė Vinkšnaitytė ir Antanas Tamaliūnas skaitė poezijos ištraukas ir žuvusiųjų didvyrių testamentą.

II-je dalyje matėmė «Lino žiedo daina». Šiame scenos vaizdely minima linarautis, nors apie tai tesužinome iš keletos žodžių, niekur nebūvo pavaizduota nei linai, nei jų rovimas. Na tiek to, svarbu kad galėjo pasirodyti scenoje jaunieji ir vyresnieji scenos mėgėjai. Ryškesnėse rolėse dalyvavo: Julija Jurgelevičiūtė, Kaz. Miliuskas, G. Tamaliūnas, Vincas Čubelis, Ona Sinkevičienė, Rikardas Tijūnėlis, Rikardas Petrašis, Lucija Šukytė, Lucija Jodelytė, Osvaldas Svitra, Arūnas Steponaitis, Nan y Trajeckaitė, Milda Jodelytė, Leokadija Aleknavičiūtė, Robertas Petrauskas ir Paulius Verbickas. Savo monologais išskyrė Julija Jurgelevičiūtė — Senuolės rolėje, Ona Sinkevičienė —

(pabaiga 4 pusl)

žmogus. Aleksandras II pasikyrė jį Vilniaus generalgubernatorium. suteikė neaprėztą valdžią ir jam pavedė visos Lietuvos bei Gudijos kariuomenės vyriausiąją vadovybę. Prieš išvykdamas į Lietuvą jis pasakė carui.

— Būdu ir įsitikinimu esu žiaurus, tad padarysiu kraujo dėmę Jūsų Šviesybės viešpatavime!

Lietuvoje Muravjovas jau buvo žinomas, nes po 1831 m. sukilimo siautėjo kaip Gardino gubernatorius. Dar nebuvo pamiršti jo žodžiai, Euriais, tik atvykęs jis prabilo į suauktus miesto atstovus:

— Pany advokatai, kšendzy i pročiye podleczy (ponai, advokatai, kunigai ir kiti niekšai!)

(B. D.)

AV. ZELINA, 525 — CAIXA POSTAL, 4118 — SÃO PAULO

— Šis «M.L.» nr. del techniškų kliūčių išeina tik 4 psl.
— Laiškai: L. Šlapelienei, Kun. K. Tamašiūnui, A. Ty-lai, P. Verzbickui, A. Kairiui, N. Antanaičiui.

— KALĖDO IMAS nuo rugpiūčio 19 d. Vila Barcelona ir apylinkės, o nuo rugp. 26 d. Bom Retiro ir apylinkės.

LIETUVIŲ JAUNIMO SUBUVIMAS

— Prel. Al V. ARMINAS, Mauà parapijos klebonas ši sekmadienį, Vila Zelinoje seselių pranciškiečių jubilėjinių mišių metu pasakys pamokslą. Iškilmingas mišias giedos Liet. Kat Bendruomenės choras diriguojamas V. Tatarūno, vargonais palydint L. Šukytei.

Praeitą sekmadienį, rugpiūčio 11 dieną, po pietų, Dr. J. Basanavičiaus vardo lietuvių mokyklos salėje, Vila Zelinoje, įvyko lietuvių jaunimo subuvimas, kurį sukviėtė mokytojas St. Kubiliūnas. Susirinko didelis būrys gražaus lietuviško jaunimo.

— VYRŲ Brolijos piknikas bus ne 15, bet 8 d. rugsėjo.

Prie stalo jaunimui kalbas pasakė Tėvas J. Giedrys, mokytojas St. Kubiliūnas, Mokyklos Globėjų Būrelio pirmininkas P. Žarkauskas, St. Vancevičius ir panelė Polikaitytė visi kalbėtojai ragino jaunimą organizuotis ir dirbti lietuvišką kultūrinį darbą. Mokytojas St. Kubiliūnas pasižadėjo greitu laiku suorganizuoti liuanistikos kursus ir pamokyti lietuvių kalbos.

— Liet. Kat Bendruomenės choro išvažiavimas į Ilha Bela puikiai pavyko. Ilha Bela, São Sebastião apylinkės pasižymi nepaprastu gamtos grožiu, kurį sudaro kalnai, okeanas ir jame išmėtytos salos.

Artimoj ateity numatoma sušaukti didesnį lietuvių jaunimo susirinkimą ir stėigti to jaunimo organizaciją. Įtraukiant į ją ne tik Vila Anastazijos gyvenančius, bet taip pat ir kitų rajonų lietuviukus ir lietuvaites. Organizuotai dirbdamas lietuviškas jaunimas galės daug nuveikti visuomenišką bei kultūrinę veiklą mūsų kolonijoje.

— Rugpiūčio mėn. 8 d. po trumpos ligos mirė ANTONAS ANDRIEJAUSKAS, sulaukęs 86 m. amžiaus. Velionis buvo kilęs iš Onušio valsčiaus, Rokiškio apskr. Gyveno Moinho Velho, rua Abauna, 214. Nuliūdime paliko savo žmoną Zosę, sūnus: Petrą ir Stasį, marčias ir 5 anūkus. Palaidotas V. Mariana kapinėse. Septintos dienos mišios buvo rugpiūčio mėn 16 d. Moinho Velho parapijos bažnyčioje.

Kas

Budrienės rolėje, ir ypatingai gyvai savo vaidmenį atliko Arūnas Steponaitis — Kvieslys. Kad ir nedrąsiai, bet gražiai solo padainavo Albinas Seliokas.

— Misijonierius Tėvas JONAS GIEDRYS, S. J., talkinęs V. Zelinos parapijoje apie 4 mėnesius, ateinančios savaitės viduryje išvyksta Urugvajun. Linkime vėl neužilgo sugrįžti.

Visą tą dainų ir šokių monotazą nesurišta jokios intrigos, režisavo kun. Juozas. Tautiškius šokius paruošė Vincas Bilevičius ir Julija Jurgelevičūtė. Akordeonais palydėjo

LIETUV ŠKOS PAMALDOS
Rugp 18 d. Agua Raza 8 val., Moinho Velho 11 val., Lapa 16 val. Visi į pamaldas!

— JUOZO JAKUČIO kandidatūra į vereadorius yra užregistruota S Paulo Regiono Rinkimų Tribūnole. Visi balsuotojai įsidėmėkite gerai J. Jakučio nr. 1338. Tai yra svarbu rinkimų metu.

Asta Vinkšnaitytė ir Rožytė Tubelytė. Dekoracijas piešė Rakauskas.

Montažas buvo kruopščiai paruoštas, tik nemaloniai nuėikė paties vaizdelio pradžia su tuo «savižudžiu». Tai nėra teigiamas pavyzdys, kad žmogus likęs toli nuo tėvynės, prieina prie «savyžudybės» ir tik po to jam pasirodo «seuolės» vaiduklis, kuris jį ne tai prikelia iš «numirusių» ne tai jis sapnuoja. Atrodo, kad moksleivių ateitininkų ideologijai toks pavyzdys turėtų būti visai svetimas, ir juo svetimesais tiems, kurie išgyveno beveik visą savo gyvenimą išveivijoje liko vistiek savo krašto patriotais, be to klaikaus nusivylimo.

Taipogi labai gaila, kad pakartota vėl toji atklaida, kuri viksta ankštoje scenoje. Kada susigruda scenoje visi vaidintojai, ir čia pat grupė turi šokti tautinius šokius, tai tie šokiai praranda visą savo originalumą ir žavėsį, nes sunku išskirti kas šoka, o kas šiaip užima tuščią vietą. Be to ir šokėjai nesykį susistumdė arba užsikabina viens už kito.

Visumoje šventė paliko malonų įspūdį, nes matome, kad jaunoji karta steigiasi išlaikyti tradiciją ir savo atostogų metą panaudojo tikrai geram tikslui.

Nuoširdžiai dėkojame režisieriui, artistams ir dainininkams už pakartotiną dramos «Ant bedugnės krašto» suvaidinimą ir visiems, kurie savo darbu prisidėjo prie mūsų suruošto vakaro pastatymo. Ypatingai esame dėkingi p. Jadvygai Lossaso už kepto paršiuko paaukojimą loterijai, kuri susilaukė gražaus rezultato. Taip pat esame labai dėkingi p. Ad. Žarkauskienei, Br. Šimbelienei, M. Adulienei, Eug. Kubiliūnienei, O. Polikaitienei, K. Vidžiūnienei, Ant. Pinkauskienei, O. Patinskienei, Aglinskienei, P. Pipirui, J. Karpavičiui, J. Šatui ir Z. Cechanavičiui už maisto produktų ir kai kurių gėrimų paaukavimą bufetui. Dar kartą visiems tariame širdingą ačiū!

Dr. J. Basanavičiaus m. los
Globėjų Valdyba

Dr. J. Basanavičiaus Vardo Lietuvių Mokyklos Veikla
(Tęsinys iš Nr. 32)
NUOSAVŲ MOKYKLOS RŪMŲ IDĖJA.

Dr. J. Basanavičiaus lietuvių mokyklos rūmų idėja kiolo 1932 m. Tuo metu buvo pastatyti Vytauto Didžiojo vardo rūmai Vila Belos rajone. Tie gražūs rūmai, su trimis salėmis mokyklai, kėlė pavydą Vila Anastazijos, Mocos ir Bom Retiro rajonų lietuviškoms mokykloms, kurios visos veikė samdytose patalpose. Tiek mokytojas L. Gaigalas, tiek kiti veiklesni, prie mokyklos dirbantieji lietuviai, kaip Jonas Butėnas, Jonas Džiugelis, Telesforas Mažeika, Maziliauskas, Jonaitis, Skadas ir kiti laužė galvas, kaip čia įsigijus nuosavus lietuviškai mokyklai rūmus. Čia vėl atėjo į pagalbą nenuilstamas lietuviškų mokyklų Brazilijoje pionierius Konsulas Dr. P. Mačiulis. Neturėdamas tam tikslui skirtų lėšų, jis, net rizikuodamas savo tarnyba, ėmė dirbti ir organizuoti visais galimais būdais lėšas. Tik jo pasiryžimo ir pasišventimo dėka ant rua Camacan gatvės buvo nupirtas sklypas ir 1933 metų pradžioje pradėta statyti nauji Dr. J. Basanavičiaus vardo lietuvių mokyklos rūmai, kuriems šimet sukanka 30 metų.

Stasys Vancevičius

rūmų statybos reikalais skaito ne «Lietuvis Brazilijoje» 1933 metų 6 tam numeryje korespondencijoje:

«JIEMS VAIKUČIŲ ATEITIS RUPĪ»

«Praeitą penktadienį 5 d. vasario mėn. teko dalyvauti Vila Anastacio Dr. Jono Basanavičiaus vardo lietuvių pr. m. mokinių tėvų visuotiniame susirinkime.

(Bus daugiau)

— PARSIDUODA SKLYPAS 10 x 40 kv. met. Labai gražioj vietoj. 3 autobusų linijos V. Remedios (už Lapą) Praça Sta. Hedvigės. 3 Teirautis ten pat pas Radą Šabėvičių.

SKLYPAI ILHABELA A CAPRI BRASILEIRA
Gražiausias Paulistų pajūris Sklypai 15 000,00 įnašo, o likusieji ilgam išsimokėjimui.
Smulkesniu informacijų Rua Ibititirama, 976 su Leonardo Šukevičius

APARTAMENTAI PRAIA GRANDE netoli Ocian ilgam išsimokėjimui.

APARTAMENTAI SÃO VICENTE B/Quinha. Ilgam išsimokėjimui

Sklypai ir namai Vila Zelinoj, Vila Beloj ir apylinkėse Kreiptis: Rua Ibitirama, 976 V. Zelina

LIETUVIS ADVOKATAS
Albertas Pavilavicius

atlieka visus teisinio pobūdžio darbus, kaip įvairių bylų vedimas, inventarijų sudarymas, deskitis, dokumentu atitaisymas, nuomininkų išmetimas ir kiti darbai.

Av. Liberdade, 47 9 o Andr Res.: R. Fernando Falcão, 35
Fones: 37 0395 35 5650 33-6011 São Paulo

SAVI PAS SAVUS!
Palaikykime lietuvių įmones!

Vila Albertina, Av. N. S. Aparecida, 204, Bairro Tremembé lietuvis A. Laurinavičius turi įvairių lietuviškų ir vietinių gėrimų fabriką

LAI RINAVIČIUS ANTANAS & CIA. LTDA.
Jei reikia gėrimų pirma pasiteirauk pas savo tautietį o paskui kitur

Susisiekimas: iš Praça do Correio važiuoti onibusu iki galo Vila Albertina

LIETUVIAMS NUOLAIDA!
užsisakant gerus batus pas **JONĄ PETRIKĄ** jo paties batų krautuvėje.
Rua B. de Itapetinga, 262, 4º andar, sala 406, Tel. 35-8873.

PRANEŠIMAS

Lankydami Romoje, Italijoje, apsistokite naujai įrengtuose Liet. Šv. Kazimiero Kolegijos svečių namuose:

«VILLA LITUANIA»
Piazza Asti 25 (Via Casalmoferrato 33. Tel. 78.90.33, 78.00.14)
ROMA — ITALIA

Rasite jaukią aplinką, sveiką maistą ir neperdetą kainą. Pageidaujama, kad dėl apsistojimo laiko būtų susitarta iš anksto.

KOLEGIJOS VADOVYBĖ.

Lietuviškas žodis, daina ir muzika aidi tropikų padangėje iš

RADIO CLUBE SANTO ANDRÉ

ilgomis, 1495 kilociklų bangomis, kiekvieną sekmadienį aštuonios ir pusę 20,30 val. vak. Per radijo galima pasveikinti gimtadienio, vardadienio, vestuvių ir kitomis progomis.

Radijui laiškus siųsti šiuo adresu: caixa postal 4118, São Paulo. Fone: 63-5975.

— **VILA ZELINOS LIETUVIŲ KUNIGŲ** telefonas 63-5976
Rev. Jonas Bružikas, S. J. Igreja de São Gonçalo, Praça João Mendes, São Paulo, tel. 36-2628, Brasil.

SKAITYKITE IR PLATINKITE VIE NINTELI PIETŲ AMERIKOS SAVAITRAŠTI «MŪSŲ LIETUVA».